

Utbildningsinspektion i Brukets skola förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Brukets skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	45
Förskoleklass	18
Grundskola	147

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass och årskurs 1 till 6. I skolan finns också en s.k. förberedelseklass med elever från Brukets skola, Oxhagsskolan och Rostaskolan. I anslutning till skolan finns fritidshem.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i en åldersintegrerad organisation och är indelade i två arbetslag. I skolan finns ett elevhälsoteam som består av rektor, skolsköterska och två specialpedagoger.

Brukets skola beskrivs som en mångkulturell skola. Drygt 50 procent av eleverna har utländsk bakgrund. I de tidigare årskurserna är andelen ännu högre. Skolans huvudbyggnad är relativt nybyggd och belägen inne i bostadsområdet Markbacken i västra delen av Örebro. Brukets skola tillhör skolområde Sydväst.

Genomförandet av inspektionen i Brukets skola

Skolverket sände den 28 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Brukets skola har bestått av undervisningsrådet Per Grundtman och experten Kerstin Levin. Besök i Brukets skola genomfördes den 9 december 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Brukets skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Brukets skola genomfördes formella intervjuer med elever i årskurs 2 och 6, personal, föräldrar samt rektor. Lektioner i årskurs 2 och 6 samt förberedelseklass besöktes. Under besöket fördes också samtal med elever, föräldrar och personal. Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den dokumentation som studerats på plats.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

När inspektörerna skall bedöma skolans resultat av arbetet med normer och värden är det två motstridiga bilder som träder fram i Brukets skola. Den ena bilden som bygger på observationer och samtal ger intrycket att stämningen i Brukets skola är öppen och tillåtande. De fräscha lokalerna bidrar till att förstärka en positiv bild. Elever är avspända i intervjusituationer och kan beskriva sin skola på ett nyanserat sätt. De gav uttryck för att de trivs i skolan och har bra lärare. I en sammanställning av skolsköterskans hälsosamtal från hösten 2004, som inspektörerna tagit del av, framgår att eleverna i årskurs 4 i hög grad trivs i skolan och med sina kamrater. I sammanställningen finns också resultat som kan ge skolan vägledning om var fortsatta åtgärder bör sättas in.

Den andra bilden är betydligt mörkare. Elever – som i samma intervjuer uppgett att de trivs – samt föräldrar och personal, beskriver att det förekommer bråk i alltför hög utsträckning. I flera intervjugrupper beskrivs att skolan kan upplevas som otrygg på raster, att det stundtals är oroligt och pratigt på lektioner. Elever ger till och med uttryck för att all personal inte ingriper om det förekommer kränkande behandling och att elever upplever sig utsatta. Denna uppfattning blev också tydlig i föräldraintervjun, där reaktionen var så stark att man uttryckte en viss förvåning över att eleverna trivs. Inspektörerna vill med kraft understryka vikten av alla som verkar i skolan aktivt skall motverka alla former av kränkande behandling.

I Brukets skola genomför den s.k. Trygghetsgruppen, som också utgör skolans antimobbningsteam, en enkätundersökning för att få en bild av elevernas trivsel. Resultaten sammanställs dock inte på skolnivå. Inspektörerna bedömer att skolan på ett mer systematiskt sätt bör följa upp arbetet med att skapa en trygg miljö för eleverna.

Både intervjuer och observationer stödjer inspektörernas uppfattning att eleverna är intresserade av skolarbetet och vill lära sig. Det finns samtidigt en uppenbar risk för att de svårigheter som skolan har, får mer uppmärksamhet av personal och föräldrar än de möjligheter som faktiskt finns.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det är av vikt att resultatet av skolans arbete inom området normer och värden förbättras. Ytterligare ansträngningar behöver göras för att förbättra den psykosociala miljön.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Brukets skola genomförs nationella prov i årskurs 5. I skolans kvalitetsredovisning 2003 beskrivs den låga måluppfyllelsen som ett bekymmer. Den sammanställning av nationella proven för 2004 som inspektörerna tagit del av ger dock en positivare bild. Utifrån intervjuer, dokumentstudier och observationer finns det dock anledning för inspektörerna att understryka den uppfattning som beskrivs i skolans kvalitetsredovisning.

I skolan finns flera olika redskap och metoder för att följa elevers kunskapsutveckling över skolåren. Inspektörerna har tagit del av uppföljningar av elevers läsutveckling i årskurs 2, som ger en god bild av såväl individer som klass. Dessa redskap är dock kopplade till enskilda lärare och avsaknaden av gemensamt förhållningssätt i Brukets skola är påtaglig. Bristen med detta understryks då vissa elever och klasser bytt lärare ett flertal gånger under sin relativt korta skoltid. Föräldrar gav vid intervjun starkt uttryck för att kunskapsuppföljningen var bristfällig även på individnivå. Trots efterfrågan kan skolan inte presentera elevernas utveckling på ett tillfredsställande sätt. Detta påverkar föräldrars tillit till skolan på ett negativt sätt.

Avsaknad av systematik och sammanställningar av resultat på såväl individ-, grupp- som skolnivå försvårar skolans möjligheter att avgöra om undervisning och insatta åtgärder leder till förväntade resultat. Inspektörerna betonar att det gäller fler ämnen än svenska, matematik och engelska.

Elever beskriver att de nationella proven bedöms med betygstermer, genom att de fått Godkänt (G). Inspektörerna förutsätter att detta inte är något förhållningssätt från skolans sida utan ett olycksfall i arbetet. Betyg sätts första gången i slutet av höstterminen i årskurs 8. Information om elevens studieutveckling sker i samband med utvecklingssamtalen. Denna information får inte vara betygsliknande. Elevernas beskrivning förstärker dock inspektörernas uppfattning att Brukets skola bör utveckla sätten att kommunicera elevernas kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten av skolans arbete inom området kunskaper är godtagbara. Skolan bör förbättra det gemensamma arbetet med att följa elevernas kunskapsutveckling. Skolan bör också vidta åtgärder så att fler elever får möjlighet att nå målen i alla ämnen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Brukets skola genomförs aktiviteter för att förbättra elevernas arbetsmiljö och delaktighet. Det beskrivs också som ett prioriterat område av flera intervju-grupper. I skolan finns kamratstödjare som under vuxnas ledning får möjlighet att bidra till en trygg miljö. Dessa vuxna ingår i Trygghetsgruppen. Att skolan har ett program mot kränkande behandling är känt av de intervjuade föräldrarna. Enligt skolan revideras programmet för närvarande för att bättre svara mot det arbete som faktiskt bedrivs. Elever beskriver i intervjuer på ett uppskattande sätt arbetet med "Livsviktigt". Det är lektioner som återkommer varje vecka där samtal och aktiviteter genomförs som syftar till att förbättra miljön i skolan. Brukets skola genomför dessutom ett flertal aktiviteter för att vara en hälsofrämjande skola. Skolans ambition att arbeta förebyggande och långsiktigt med att skapa en trygg miljö framträder i såväl dokument som intervjuer med personalgrupper.

Skolan har dock ett dilemma. Upprepade händelser som kräver akuta insatser kombinerat med förändringar i ledning och personalgrupp, har medfört att personalen varit tvungen att lägga tid och kraft på att reagera och ta itu med akuta frågor. Som det uttrycks av skolans elevhälsoteam så hinner man inte fram till det förebyggande och långsiktiga. Inspektörerna uppfattar att denna "negativa spiral" är kraftödande. Intervjuad personal uttrycker att man hjälper och stöttar varandra i arbetet med eleverna men att det samtidigt är mycket krävande. Stödet från skolledningen har dock förbättras detta läsår.

För Brukets skola bedömer inspektörerna att arbetet med att förbättra den psykosociala miljön behöver fortsatt uppmärksamhet och en ökad samordning. Det finns god kompetens och ambition hos skolans personal men arbetet behöver systematiseras. Föräldrars tillit till skolans förmåga att hantera dessa frågor vacklar i hög grad, samtidigt som intervjuade föräldrar uttrycker att skolan borde ta hjälp av föräldrar.

Skolans information och samverkan med hemmen sker bland annat via utvecklingssamtalen. Dessutom utgör veckobrev, kontaktbok och föräldramöten viktiga informationskällor. I Brukets skola finns ett nystartat föräldraråd som kan vara en viktig resurs i att bidra till en positiv utveckling av skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är av godtagbar kvalitet. Kontinuitet och uthållighet är viktiga ingredienser i det fortsatta arbetet. Ytterligare ansträngningar behöver göras så att skolan kan arbeta förebyggande och långsiktigt.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Det förekommer en variation av arbetsformer och arbetssätt i Brukets skola. Inspektörerna har observerat lektioner som belyser variationen. Lärarledda genomgångar i grupp som leder till pararbeten i matematik, individuellt arbete och klassgemensamma diskussioner i samhällsorienterande ämnen är några exempel. Gemensamt för de lektioner inspektörerna observerat är att eleverna är intresserade av innehållet. Det förekommer också att eleverna genom ”veckans mål” kan välja när de utför vissa arbetsuppgifter. I flera intervjuer lyfts personalens ambition och vilja fram som positiva faktorer för skolan.

I Brukets skola är organisationen åldersintegrerad. Av intervjuer framkommer att kopplingen mellan organisation och det pedagogiska innehållet är svag. Eleverna delas ofta in efter årskurs när undervisningen skall genomföras och syftet med den åldersintegrerade organisationen har ifrågasatts av personal och ledning.

När det gäller undervisningen står det klart att bristen på kontinuitet i organisationen påverkar utsagor om dess kvalitet över tid. Utsagor som att ”läraren får börja om” och att det inte sker en progression i lärandet, förekommer. Enligt föräldrar finns det elever som haft 24 lärare på 6 år.

För elever och föräldrar är det oklart vad det är eleverna skall lära sig. Målen för verksamheten är otydliga och skolan har därmed svårt att förklara dessa. Inspektörerna bedömer att de svårigheter skolan stått inför, bland annat medfört att förväntningarna på elevers prestationer och måluppfyllelse är låg. Det sker få strukturerade diskussioner mellan lärare från olika årskurser om det pedagogiska innehållet. Det framgår dock att man är ense om att elevernas språkutveckling är av central betydelse. Hur denna skall stödjas verkar dock vara upp till den enskilde läraren att ansvara för. Av intervjuer framkommer att undervisningen i årskurs 6 till en alltför betydande del består av att ”reparera” det som inte var uppfyllt i årskurs 5. Inspektörerna menar att undervisningen i årskurs 6 skall ta sikte på målen för årskurs 9, även om de elever som inte nått målen för årskurs 5 behöver särskilt stöd. Motsvarande gäller för tidigare årskurser. Undervisningen skall från årskurs 1 ta sikte på målen för årskurs 5, vilket kräver kunskap om de nationella målen hos all personal.

Till stöd för att bedöma elevers kunskaper finns ett antal redskap i Brukets skola. Positivt med detta är personalens insikt i vikten av att kunna bedöma elevers kunskaper på ett bra sätt. Det förekommer portfolio, flera metoder att följa elevers läsutveckling, diagnosmaterialen ”Språket lyfter” och ”Analyschema i

matematik”, för att ange några exempel. Vilket eller vilka redskap som används varierar mellan klasser och årskurser. I den situation som rått, med bl.a. många lärarbyten för vissa elever, har det tyvärr medfört en ”ryckighet” och brist på kontinuitet och uppföljning över tid.

För stöd till elever finns i skolan ett elevhälsoteam som har det övergripande ansvaret. Dessutom finns sex s.k. resurspersoner som stödjer enskilda elever eller grupper. Elevhälsoteamet består av rektor, skolsköterska och två specialpedagoger. Det finns en bred kompetens och specialistkunskaper som motsvarar de behov som finns i skolan. Trots detta finns begränsningar i elevstödet ur två aspekter. Den ena är att teamets insatser i huvudsak prioriteras för akuta insatser vilket får till följd att elever i behov av inlärningsstöd får stå tillbaka - från personal nämns bl.a. ”tysta flickor”. Alla elever som är i behov av stöd får inte det, enligt samstämmiga intervjugrupper. Den andra begränsningen kan beskrivas som de skilda förväntningar på stöd som finns mellan de planer som är skrivna och utgör grunden för elevhälsoteamets arbete och den frustration som lärare ger uttryck för, att inte omedelbart kunna ge adekvat stöd eller förbättra situationen i en elevgrupp.

För arbetet med elever i behov av särskilt stöd finns rutiner som avser inventering av stödbehov och utarbetande av åtgärdsprogram. I ett första steg ska arbetslagen hitta lösningar för att stödja en elev. Innan elevhälsoteamet tar sig an ett ärende skall arbetslaget diskutera och beskriva insatta åtgärder. Det är i detta skede de skilda förväntningarna tydligast kommer till uttryck, då lärare anser att det tar för lång tid innan stöd sätts in.

Inspektörerna har tagit del av åtgärdsprogram som på ett ambitiöst och grundligt sätt beskriver hur skolan ger stöd utifrån såväl organisations-, grupp- som individnivå. Skolan kan dock behöva förtydliga de insatser som direkt berör och skall förstås av eleven, så att åtgärdsprogrammet kan bli ett arbetsredskap för de involverade. För de elever som får stöd, är innehållet av god kvalitet.

Den stödåtgärd som i grundskoleförordningen benämns studiehandledning på modersmål genomförs inte i Brukets skola trots att behovet finns.

En relativt stor andel av eleverna vid Brukets skola har utländsk bakgrund. Det är då särskilt viktigt att ta ställning till om en elev skall läsa ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk. I Brukets skola är kunskapen om dessa båda ämnens kursplaner mycket varierande. Det finns klasser där personalen har mycket klart för sig utifrån vilken kursplan eleven skall få sin undervisning. I andra klasser saknas den insikten.

I Brukets skola finns en s.k. förberedelseklass för nyanlända elever. Organisatoriskt tillhör eleverna antingen Brukets skola, Oxhagsskolan eller Rostaskolan. Av förberedelseklassens två lärare är den ena anställd i Oxhagsskolan och den andra i Brukets skola. Av observationer och samtal framkommer att verksamheten är av god kvalitet. Elevernas möjlighet att efter tiden i förberedelseklassen slussas ut i sina ordinarie klasser varierar. För eleverna i Brukets skola är detta relativt enkelt och kan ske med stor flexibilitet. För övriga elever är det dock svårare då elevens ”hemskola” är belägen ett stycke ifrån Brukets skola.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen vid Brukets skola är av godtagbar kvalitet. Den undervisning som observerats är i huvudsak av god kvalitet. Det finns dock områden

som behöver förbättras. Undervisningens innehåll bör tydligare kopplas till nationella mål. Kunskapen om ämnet svenska som andraspråk bör förbättras. Det är inte godtagbart att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det. Det är heller inte godtagbart att studiehandledning på modersmål inte anordnas för de elever som behöver det.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

I Brukets skola är den nuvarande rektorn den sjätte på sex år. Detta faktum belyser de svårigheter som finns när det gäller kontinuitet i såväl ledning som verksamhet. Inspektörerna uppfattar att det finns en skepsis hos såväl personal som föräldrar som det kommer att ta tid att förändra. Rektor har på den korta tid hon varit i skolan ändå lyckats skapa legitimitet och lagt grunden för skolans förbättringsarbete. Inspektörerna bedömer att de förväntningar på tydlighet som uttrycks från föräldrar har möjlighet att kunna förverkligas.

I flera intervjugrupper, både bland personal och föräldrar, framkom synpunkter på skolans verksamhet som kan sammanfattas av begreppet tydlighet. Föräldrar förväntar sig tydlighet i fråga om skolans arbete med normer och elevers kunskapsutveckling. Även i personalintervjuer framkom samma brister, och viss självkritik, när det gäller tydlighet gentemot elever och föräldrar. Men det framkom också ifråga om tydlighet i förväntningar på elevers prestationer och i att förklara de insatser skolan gör på ett bättre sätt.

Det finns flera planer och dokument inom olika områden i Brukets skola. Att förankra innehållet i dessa beskrivs av rektor som en viktig uppgift.

Det finns ett antal områden som pekar på vikten av att skolans verksamhet bör organiseras på ett mer ändamålsenligt sätt. Som exempel kan nämnas variationen av schemablanketter, läromedel, synsätt, redskap för uppföljning, förankring av planer och policydokument. Att variation förekommer kan vara dynamiskt och grund för utveckling, men för Brukets skola är behovet av sammanhållande krafter påtaglig. Detta ställer stora krav inte bara på rektor och personal utan också på den ansvariga driftsnämnden. Arbetslagsorganisationen är enligt rektor otydlig och inte ändamålsenlig i nuläget och behöver förändras.

Skolans kvalitetsredovisning för 2003 innehåller en utvärdering av verksamhetsplanens mål med bedömning av måluppfyllelse, där även de nationella målen i viss mån beaktas. Verksamhetsplanen för 2004 innehåller en beskrivning av skolans och arbetslagens insatser för att nå de mål som fastställts av Programnämnden Barn och utbildning. I huvudsak uttrycker båda dokumenten aktiviteter som har eller skall genomföras. Som tidigare beskrivits saknas dock

systematiska uppföljningar och redovisningar av resultat. Det förekommer uppföljningar som inte ställs samman. Det finns positiva ansatser i kvalitetsarbetet men det bör förbättras.

Det finns behov av att förbättra skolans rutiner när det gäller elevvårdskonferenser så att protokoll från dessa inte förväxlas med protokoll från elevhälso-teamets möten.

Det finns enskilda elever i Brukets skola vars undervisning avviker från det som är fastställt i timplanen. För dessa elever skall fattas beslut om anpassad studiegång efter att elevvårdskonferensen hörts. Sådana beslut saknas.

Den s.k. förberedelseklassen i Brukets skola är en särskild undervisningsgrupp. För de skolpliktiga elever som har sin undervisning där skall det fattas beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. För asylsökande barn behövs inga särskilda beslut i de enskilda fallen. Då eleverna i förberedelseklassen tillhör olika skolor är det rektor för respektive skola som är ansvarig för beslut som rör eleven.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete i Brukets skola är av godtagbar kvalitet. Det finns områden som behöver förbättras. Skolans organisation bör bättre motsvara den faktiska verksamheten. Skolans kvalitetsarbete, inklusive uppföljningar och kvalitetsredovisning bör förbättras. Skolans rutiner avseende elevvårdskonferenser och protokoll från dessa behöver förbättras. Det är inte godtagbart att beslut om anpassad studiegång saknas.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Brukets skola organiseras elevens val genom fritidsaktiviteter utomhus för årskurs 1 till 4. För årskurs 5 och 6 genomförs utökade idrottsaktiviteter genom det nationella projektet Handslaget. Några valmöjligheter för eleverna finns inte. Av intervjuer framkom att verksamheten bedrivs inom ramen för skolans hälsofrämjande profil och att tiden tas från skolans val. Elevens val, som det beskrivs i grundskoleförordningen erbjuds inte.

Om en elev läser svenska eller svenska som andraspråk skall beslutas av rektor. Skolans rutiner i detta avseende är otydliga och bör förbättras.

Enligt timplanen avsätts tid för undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap från och med årskurs 7. Detta innebär att det inte finns förutsättningar för

skolan att bedöma om eleverna nått målen för årskurs 5. Ett sådant förfarande är inte godtagbart.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna tillgången till utbildning i Brukets skola är godtagbar. Skolans rutiner avseende undervisning i svenska som andraspråk bör förbättras. Det är inte godtagbart att elevens val inte erbjuds. Det är heller inte godtagbart att det inte förekommer undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Brukets skola har huvuddelen av personalen adekvat utbildning. Alla lärare har lärarutbildning även om den i något fall inte motsvarar de ämnen läraren undervisar i. Av förberedelseklassens två lärare är den ena förskollärare och den andra genomgår för närvarande den s.k. Särskilda lärarutbildningen (SÄL).

Det finns vissa svårigheter att beskriva personaltätheten i Brukets skola, delvis beroende på vilka variabler som lyfts fram. I Örebro kommuns egen uppföljning framkommer att antalet pedagoger per 100 elever var 9,7 hösten 2004. Det är en siffra som betydligt överstiger genomsnittet för såväl skolområde Sydväst som kommunen som helhet. Av statistik från Statistiska centralbyrån (SCB), som beskriver situationen hösten 2003, framkommer en annan bild. Där kan utläsas att antalet lärare per 100 elever är 6,8 och antalet lärare med pedagogisk utbildning är 5,0. Framförallt den sistnämnda siffran understiger väsentligt övriga skolor inom skolområde Sydväst. Inspektörerna vill med detta resonemang uppmuntra till fortsatta diskussioner om tillgången till personal med adekvat utbildning. Det är också viktigt att kunna göra relevanta jämförelser mellan skolor med tanke på de olika förutsättningar skolorna har.

Lokalerna i Brukets skola är av mycket god kvalitet. Entrén, som också används som matsal, är mycket inbjudande. Överhuvudtaget ger lokalerna ett snyggt och fräscht intryck utan klotter och förstörelse. Tillgången till läromedel är god och samtidigt mycket varierad i Brukets skola. Det innebär att läroböcker för samma ämne varierar mellan klasserna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna i Brukets skola är av god kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Brukets skola övergripande är av godtagbar kvalitet. Förändringar och försök till förbättringar har i alltför hög grad utgått från enskilda pedagogers initiativ. Det har lett till stora variationer inom skolan. Bristen på kontinuitet när det gäller styrning och ledning har varit en försvårande omständighet. Att förbättra skolans verksamhet och resultat

ställer stora krav, inte bara på rektor och personal, utan också på den ansvariga driftsnämnden.

Det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- resultatet av skolans arbete med normer och värden bör förbättras,
- skolan bör förbättra arbetet med att följa elevernas kunskapsutveckling,
- skolan bör vidta åtgärder så att fler elever får möjlighet att nå målen i alla ämnen,
- ytterligare ansträngningar behöver göras så att skolan kan arbeta förebyggande och långsiktigt med arbetsmiljö och delaktighet,
- undervisningens innehåll bör tydligare kopplas till nationella mål,
- kunskapen om ämnet svenska som andraspråk bör förbättras,
- skolans organisation bör bättre motsvara den faktiska verksamheten,
- skolans kvalitetsarbete, inklusive uppföljningar och kvalitetsredovisning,
- skolans rutiner avseende elevvårdskonferenser och protokoll samt
- skolans rutiner avseende undervisning i svenska som andraspråk.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Alla elever som är i behov av särskilt stöd får inte det (4 kap. 1 § skollagen).
- Studiehhandledning på modersmål anordnas inte för de elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Elevers val erbjuds inte (2 kap. 19, 20 §§ grundskoleförordningen).
- Det förekommer inte undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och skollagen bilaga 3).

Datum

Ort

2005-04-29

Linköping

Per Grundtman

Kerstin Levin